

AKTA

ANALÝZA

INSOLVENČNÍ SPRÁVCI VS. MINISTERSTVO SPRÁVEDLNOSTI

Spor o zastupování insolvenčních správců

Může insolvenčního správce zastupovat externí sekretářka? Ministerstvo spravedlnosti říká, že ne. Přesto takovou chybu odhalí většina kontrol. Ani samotní správci přitom nejsou jednotní v tom, zda se nechat externě zastupovat.

Mezi Unii spolků insolvenčních správců – jednou z největších profesních organizací insolvenčních správců v Česku – a ministrem spravedlnosti se rozhořel spor o to, zda se insolvenční správci mohou nechat zastupovat třetími osobami, tedy takovými, které nezaměstnávají. Podle ministerstva spravedlnosti dochází k odcizování a vyvážení funkce insolvenčního správce na třetí osoby bez dostatečné odbornosti. To může mít negativní dopad na průběh celého insolvenčního řízení. Unie spolků ale taková tvrzení kategoricky odmítá. Podle ní jsou třetí osoby jen najatými sekretářkami, které vaří kávu a domlou-

vají schůzky. „Samostatní správci nemají tolik případů a často se jim nevyplatí zaměstnávat si na administrativu vlastního zaměstnance,“ obhajuje přístup některých správců předsedkyně Unie spolků Eva Hepperová.

„Chybu“ odhalí většina kontrol Ministerstvu vadí hlavně to, že se v jedné tzv. multiprovozovně v týchž úředních hodinách nechávají desítky správců zastupovat jednou a tou samou osobou. Tím podle něj porušují insolvenční zákon. Ten v § 40, odstavec 3, stanoví, že například v soudních řízeních se může správce nechat zastupovat

svým zaměstnancem nebo zaměstnancem dlužníka. Tento výčet je uzavřený, zdůrazňuje ministerstvo ve svém stanovisku vydaném začátkem listopadu. O třetích osobách se ve zmíněném ustanovení nehovoří.

Podle resortu může mít zastupování insolvenčních správců třetími osobami negativní dopady na průběh insolvenčního řízení. „Mohou spočívat v neodborném výkonu této činnosti, v přístupu do neveřejných částí insolvenčního spisu – včetně osobních údajů – neoprávněnými osobami, svou netransparentností také v částečné suspendaci institutu podjatosti či jiných ochranných systémů před střetem zájmů, v popření smyslu povolovacího režimu, ve ztrátě důvěry veřejnosti, ve výrazném ztížení kontroly postupu insolvenčního správce, v potlačení předvídaného výchovného působení na dlužníka vyplývajícího z autority insolvenčního správce, v zákonem nepředvídané deformaci insolvenčního prostředí,“ popisuje mluvčí ministerstva spravedlnosti Tereza Schejbalová. Je to podle ní stejné, jako kdyby student medicíny operoval za chirurga. Kvůli chybějícím zkouškám a atestaci není prokázáno, že to zvládne.

Ministerstvo se navíc obává, že se zastupování insolvenčních správců třetími osobami zvrtno v nebezpečný masový jev. Za poslední dva

měsíce provedlo 23 kontrol v provozovnách insolvenčních správců, přičemž zjistilo 22 pochybení spočívajících v tom, že konkrétní úkony v jednotlivých insolvenčních řízeních za správce prováděla třetí osoba bez zákonného titulu. „Dosavadní zjištění ministerstva nasvědčují tomu, že se tato problematika nedotýká pouze souladu výkonu funkce insolvenčního správce s insolvenčním zákonem v úředních hodinách na jeho provozovnách, ale týká se i dalších úkonů správce v rámci výkonu jeho funkce, jako je například kontrola plnění splátkového kalendáře dlužníkem či účast na jednání před soudem a jiných jednáních,“ upozorňuje Schejbalová.

Chtějí se zalíbit, tvrdí unie

Podle Unie spolků insolvenčních správců se ale úřad jen snaží zalíbit veřejnosti, proto se proti jeho stanovisku ohradila. „Jsme znepokojeni neustále sílící regulací založenou na formalismu a restrikcích vedoucích až do absurdit, za které nás následně ministerstvo postihuje,“ uvedla v tiskové zprávě z 8. listopadu předsedkyně Unie spolků Eva Hepperová. Postup, který resort zvolil, podle ní nemá oporu v žádném právním předpisu ani judikatuře soudů, nepřispívá ke zkvalitnění výkonu správců ani kultivaci prostředí. Naopak insolvenční správce

degraduje a nespravedlivě je osočuje z porušování zákona.

„Insolvenční zákon nikde nezažaduje, aby se insolvenční správce nechal zastoupit jinou osobou než svým zaměstnancem. K tomu je nutno odkázat například na § 37 odst. 2 insolvenčního zákona, který mluví o použití osob k plnění úkolů správce – není řečeno, že explicitně zaměstnanců správce. To samé pak jen potvrzuje i § 39 insolvenčního zákona,“ argumentuje Hepperová.

I externí personál najatý na administrativu podle ní insolvenční správci školí stejně, jako by šlo o kmenové zaměstnance. A navíc základní činnosti, jako je jednání s dlužníkem, soupis majetkové podstaty, přezkum pohledávek nebo vypracování zprávy pro soud, mu obvykle nesvěřují. Ty vykonávají osobně, anebo tam, kde to zákon umožňuje, prostřednictvím svých zaměstnanců.

Nejednotní insolvenční správci

Jenže zdaleka ne všichni insolvenční správci s názorem Unie spolků souhlasí. Konkurenční stavovská organizace – Asociace insolvenčních správců – se ve sporu o zastupování postavila na stranu ministerstva spravedlnosti a od stanoviska unie se ostře distancovala. „Myšlenka jakéhosi hromadného outsourcingu výkonu funkce

insolvenčních správců vychází z naprostého nepochopení role insolvenčního správce. Nevím, kolik multiprovozoven funguje. Považuji je ale za nezákonné,“ řekl Právnicko-Asociace insolvenčních správců Michal Žižlavský. Insolvenční správce se může podle něj v některých v zákoně přesně definovaných situacích nechat zastoupit svým zaměstnancem nebo zaměstnancem dlužníka, což ostatně schvaluje i ministerstvo spravedlnosti. Zákon mu už ale neumožňuje, aby za něj jednaly třetí osoby, nebo dokonce zaměstnanci jiného insolvenčního správce. „Takový výkon funkce odporuje zákonu, neboť jde nad jeho rámec,“ míní Žižlavský.

Někteří správci jsou pak v přístupu k zastupování ještě přísnější. Například Oldřich Řehák, insolvenční správce z kanceláře Administrace insolvenční City Tower, je přesvědčený o tom, že by se na provozovně neměli nechat v úředních hodinách insolvenční správci zastupovat ani vlastními lidmi. Vždy by tam měl být přítomný správce sám nebo alespoň jeho ohlášený společník. Důvodem je hlavně povinnost mlčenlivosti, kterou je správce vázán, a navození důvěry mezi dlužníkem a správcem. „Insolvenční správce se dozvídá například citlivé údaje o dlužnickově zdravotním stavu, ale ▶

Ministerstvo tvrdí, že jde o nebezpečný masový jev. Za poslední dva měsíce provedlo 23 kontrol v provozovnách insolvenčních správců, přičemž zjistilo 22 pochybení.

Bezpečný a jednoduchý nástroj pro kompletní správu smluv, zákonných povinností, případů a struktury společnosti pro právní oddělení firem.

effacts

Snadný, ale výkonný.

Klíčové výhody effacts

- Zvýší strategickou hodnotu vašich právních informací
- Efektivně řídí správu rizik
- Usnadní aktivní spolupráci napříč firmou

Rádi vám effacts osobně představíme. Kontaktujte nás na www.effacts.cz

► i rodinných vztazích, případných mimomanželských poměrech, politickém nebo náboženském přesvědčení. V případě firemních konkurzů pak dostává k dispozici například kompletní firemní účetnictví. Tyto informace jsou důvěrné a nejsou součástí veřejně dostupných informací zveřejňovaných v insolvenčním rejstříku,“ vysvětluje svůj postoj Řehák.

Multiprovozovny táhnou

V praxi se ovšem multiprovozovny mezi insolvenčními správci těší velké popularitě. Například společnost Insolvence 2008 si na budování sdílených kanceláří pro insolvenční správce postavila byznysmodel. Jen na její adrese v Kladně má nahlášenou provozovnu 35 insolvenčních správců, tedy více než polovina všech, kteří ve městě působí. Podobně sdílení kanceláře firma provozuje i v ostatních sedmi soudních krajích.

„V našich provozovnách insolvenčním správcům neposkytujeme nic, co by nebylo možné poskytovat podle judikatury,“ brání se statutární a výkonný ředitel Insolvence 2008 Tomáš Valášek. Odkazuje se přitom mimo jiné na rozsudek Nejvyššího správního soudu z června 2014, který legitimizuje možnost smluvního zastoupení insolvenčních správců, a na dvě usnesení Vrchního soudu v Olomouci z roku 2014. Ta ve specifických situacích také zastupování insolvenčních správců nevylučují.

Jenže žádný z verdiktů přímo neřeší zastupování insolvenčních správců třetími osobami. Zmiňují ho jen okrajově ve specifických situacích, například ve vazbě na § 399 odstavce 2 a § 410 odstavce 1 insolvenčního zákona. Tato ustanovení se ale týkají zastupování správce na schůzi věřitelů a při přezkumu pohledávek. A navíc prošla od vynesení verdiktu úpravami. Novela insolvenčního zákona z nich od letošního července možnost zastoupení insolvenčního správce třetí osobou vypustila. Jedinou situací, u níž tak verdikty zastupování výslovně připouští, je pouze přebírání pošty určené do vlastních rukou správce.

Ačkoliv červencová novela přinesla řadu novinek, podle výkladu Unie spolků nebyly tak významné, aby vyústily v celkovou změnu přístupu k zastupování insolvenčních správců třetími osobami. To podle ní navíc ve starších dokumentech

legitimizovalo i samo ministerstvo. „V předchozích obdobích ministerstvo ve svých písemných materiálech zastoupení třetí osobou při běžných činnostech na provozovně připouštělo a stejně tak byli insolvenční správci opakovaně informováni pracovníky ministerstva na seminářích pořádaných v letošním roce,“ upozorňuje Lukáš Stoček, místopředseda Spolku moravských insolvenčních správců, který je jedním z klíčových členů unie. Možnost zastoupení třetí osobou ministerstvo zmínilo například ve Zprávě o postupu v oblasti novelizace insolvenčního práva, zpracované pro plenární schůzi Rady hospodářské a sociální dohody konané v dubnu 2016. V reakci na náleží Ústavního soudu z února téhož roku, který utnul snahy ministerstva omezit počet provozoven každého insolvenčního správce na čtyři, se ve zprávě píše: „... provozovna nesmí být fiktivní a musí v ní insolvenční správce skutečně vykonávat činnost, přičemž tuto činnost může vykonávat prostřednictvím zaměstnanců nebo jiných pověřených osob.“ Listopadové stanovisko resortu tak unie považuje za nepřiměřený názorový obrat.

Třetí osoby stát dosud nezajímaly

Ministerstvo nicméně nařčení z bezdůvodné změny kurzu odmítá. Zpráva a náleží Ústavního soudu, na něž Unie spolků upozorňuje, se podle něj netýkají zastupování správců třetími osobami, o které nyní jde. „Náleží Ústavního soudu a citovaná důvodová zpráva řeší izolovaně otázku osobního výkonu činnosti insolvenčním správcem na provozovně. Jedná se tedy o otázku zcela odlišnou, když předmětné stanovisko pouze upozorňuje na zákonný režim činnosti úkonů insolvenčním správcem v insolvenčním řízení,“ řekla Právnímu rádcí Schejbalová.

Navíc i tady hraje důležitou roli novela insolvenčního zákona účinná od letošního července. Před její účinností totiž resort vůbec neměl působnost v otázce výkonu funkce insolvenčního správce. Teprve novela mu přinesla novou dohledovou pravomoc, které se ihned chopil a na základě nového zmocnění se pustil do kontrol. Až jejich výsledky ho pak vedly k vydání výkladového stanoviska, které unii tolik vadí.

Ministerstvo tvrdí, že jeho cílem není insolvenční správce „potopit“. Proto také ještě žádného z nich kvůli zastupování třetí osobou nesankcionovalo.

Avšak cílem úřadu není insolvenční správce bez pardonu „potopit“. Žádného z nich zatím kvůli zastupování třetí osobou nesankcionoval, ač by mohl. Za porušení povinností spojených s výkonem funkce totiž může ministerstvo uložit „hříšníkovi“ pokutu až pět milionů korun anebo mu může zakázat vykonávat činnost insolvenčního správce až na dobu pěti let. Jenže kvůli dosavadní rozkolísané praxi v oblasti zastupování resort podle své mluvčí tak přísný být nechťel. Prostřednictvím svého listopadového stanoviska se nejprve rozhodl informovat správce o tom, co je podle něj legální, a dát jim tak šanci na změnu zaběhlých postupů.

Věřitelé varují před střetem zájmů

Že je potřeba situaci kolem zastupování insolvenčních správců narovnat, potvrzují i ti, o jejichž peníze jde v insolvenčním řízení především. Věřitelé kvůli třetí osobám na provozovnách insolvenčních správců poukazují na zvýšené riziko úniků informací z neveřejných částí insolvenčních spisů a nebezpečný střet zájmů.

„K problémům může docházet například za situace, kdy insolvenční správce bude řešit konkurz společnosti, která má určité pohledávky po jiné společnosti, která je taktéž v úpadku a má ustanoveného odlišného insolvenčního správce. V tomto případě může nastat situace, kdy pověřená osoba na multipobožce bude mít přístup do obou spisů a fakticky může vést spis jak žalobce, tak i žalovaného, což je zcela jednoznačný konflikt zájmů,“ varuje prezident České asociace věřitelů Pavel Staněk. To by podle něj mohlo ohrozit transparentnost řádného vymáhání pohledávek do majetkové podstaty.

Postoj ministerstva tak věřitelé považují za správný a logický. Naprosto ideální by pak pro ně byl přístup, který deklaruje Administrace insolvenční City Tower, tedy aby byl vždy v úředních hodinách na provozovně přítomný insolvenční správce osobně. „Ten bude mít logicky k výkonu dané činnosti nejvyšší odborné znalosti i zkušenosti,“ míní Staněk. A to by přispělo k zajištění řádného průběhu insolvenčního řízení bez chyb a zbytečných průtahů. ♦